

Languages on this page:

ISSN 1652-7224 ::: Publicerad den 6 juni 2009

Utskriftsvänlig pdf-fil

Läs mer om idrott och fysisk bildning på idrottsforum.orgLäs mer om norsk idrott, idrottspolitik och idrottsforskning på idrottsforum.org

Idrottsforskare tenderar att helt ogenerat mest intressera sig för fotboll, såväl inom som utanför forskningen. Också andra lagidrotter kan vara intressanta, men individuella sporter är sällan föremål för uppmärksamhet. Tjänstgörande redaktör, vars idrottsintresse är i dubbel mening akademiskt, har hänfört denna slagsida inom forskningen till det faktum att fotbollen är den mest utbredda sporten, och den som genererar störst intresse från allmänheten, mest kapital, mest TV-tid, och så vidare. Men det är självfallet mer än så; vad ligger bakom att fotbollen faktiskt är alla sporters kung och idrottsforskares favoritsport? Det handlar naturligtvis främst om att spelet i sig kan trollbinda en månghövdad publik; det handlar säkert också om fotbollens sociala och kulturella kontext; och det handlar mycket om det magiska spelet på plan *inom* lagen, den gruppdynamik som kampen mot ett motståndarlag frambringar. Lagspel är spännande i sig, och föremål för utforskning. Det senaste bidraget på nordisk botten är norske sociologen och socialpsykologen Lars Tore Ronglans *Lagspill, læring og ledelse: Om lagspillenes didaktikk* (Akilles). Ronglan, med bakgrund inom norsk handboll och med en doktorsgrad i sociologi vid Norges Idrettshøgskole, har skrivit en dramatiskt nytänkande bok om lagspel, enligt vår ifråga om lagspel kunnige recensent Anders Halling. I hela upplägget och på flera centrala punkter framför Ronglan enligt vår recensent ett helt nytt och mycket fruktbart synsätt på lagspel, lärande och ledning som ställer tidigare litteratur i området i skuggan.

Uppfriskande nytänkande om lagspel

Anders Halling

Insitut for Idræt og Biodynamik, Syddansk Universitet

Lars Tore Ronglan

Lagspill, læring og ledelse: Om lagspillenes didaktikk

206 sidor, hft., ill.

Olso: Akilles 2008

ISBN 978-82-7286-200-7

Er der nu behov for en ny bog om lagspill og læring? Vi ved vel allerede alt det, der er værd at vide om disse discipliner. Jo, vi ved meget, men denne bog har absolut sin berettigelse, for den tilfører både ny faktuel viden og trækker nogle væsentlige analytiske pointer om lagspillene frem. Eksempelvis er bogens indhold og struktur gennemsyret af, at lagspillene kun kan forstås og læres ved at anerkende den unikke kompleksitet i spillene og have fokus på helheder og kommunikation. Det lyder måske kryptisk, men Lars Tore Ronglan formår at fremstille det ganske logisk.

Som bogens titel angiver handler den om lagspill, læring og ledelse/undervisning. Bogens struktur følger begreberne i titlen.

Først får læseren et kalejdoskopisk indblik i hvordan lagspill historisk har spredt sig i Norge. Historien bibringes et par sociologiske betragtninger om sportifisering, kønnenes deltagelse, den skæve sociale rekruttering og organiseringen af spillene. Hermed er lagspill præsenteret som aktivitet i Norge.

Det første af bogens tre hovedkapitler handler om lagspillenes mangfoldighed og egenart. Logisk nok kan man sige, men på den anden side også en fornyelse, idet en sådan analyse rent faktisk er ganske usædvanlig i de fleste andre bøger om lagspill. Men Ronglan tager læseren med på en tiltrængt, grundig og kompetent analytisk rejse ind i lagspilene. Her får læseren defineret hvad lagspill er (kropslig aktivitet, kamp, samarbejde og problemløsning) og forklaret det hensigtsmæssige i at bruge begrebet spil og lagspill i stedet for 'boldspil'. Tillige præsenteres en kategorisering af spil samt ikke mindst spillenes struktur og deltageres handlemuligheder heri. Som en måske lidt overraskende konklusion fremhæver Ronglan, at lagspill og kampsporarter har ganske meget til fælles.

Det fastslås videre, at det sociale fællesskab på holdet både har en præstations dimension og en social dimension. Kapitlet munder herefter ud i fastlæggelse af lagspillskompetence, som omfattende både spilkompetence og social kompetence. Det er en væsentlig styrke ved analysen, at den lægger vægten på begge kompetenceområder og sidestiller disse. Hermed slås det fast at lagspillskompetence indeholder såvel mestring af spilsituationer, individuelle og relationelle bevægelsesmønstre som kompetence til at kunne opfatte og forstå andres perspektiv på spillet, kompetence til at kunne sætte sig i andre spilleres sted samt evnen til at kunne leve med uenighed! Her viser Ronglan sin dybe forståelse af det helt unikke ved lagspilene og selv en meget erfaren lagspilunderviser og -træner får præsenteret ny viden, nye vinkler og væsentlige pointer.

Det andet hovedkapitel i bogen tager netop afsæt i lagspillskompetencerne og sætter fokus på, hvordan deltagerne kan udvikle disse. Her konkluderes det, at "læring i lagspill dreier sig i bunn og grunn om å lære å gjøre; om å handle og samhandle i praksis". Kundsabsområdet er altså praksis og udvikling af kundskab-i-handling. Hermed angiver Ronglan et højt ambitionsniveau for kapitlet. De fleste læringsteorier har nemlig et teoretisk udgangspunkt og kan som sådan ikke anvendes umiddelbart til forståelse af læringen i lagspillskompetence. Derfor går Ronglan på jagt efter teorier, som kan støtte læseren i forståelsen af, hvad praksislæring er og hvordan den anvendes.

I denne søgen bliver væsentlige forhold som viden og færdigheder, tavs viden, implicit og eksplicit læring, læringsstadier, refleksion, praksisfællesskab og mesterlære med rette præsenteret. Ronglan lykkes med at sætte lagspillskompetencerne i forhold til læringsteorierne og bidrager til at give et bredt billede af nogle praksis læringsteorier. Billedet bliver af naturlige grunde ikke så dybt forankret, men læseren får lige præcist tilstrækkelig viden til selv at kunne søge yderligere viden ud over bogens rammer. Ronglan begrundet eksempelvis lagspillsmiljøet som et praksisfællesskab og læringen heri som mesterlære. Hermed udvider og præciserer han forståelsen af miljøet og læringen fra blot at være et teknisk forhold mellem en træner og nogle spillere. Samtidigt åbner han for nuanceringer af trænerbegrebet og lægger op til en tiltrængt debat om træneren som den autokratiske lederskikkelse. En debat som i hvert fald i danske boldspilsmiljøer kunne være på sin plads.

I det tredje hovedkapitel 'spilles bolden' naturligt videre til undervisningen, hvor Ronglan tager to centrale områder af lagspillsdidaktikken op til behandling: Tilrettelæggelse og vejledning.

I sin forlængelse af bogens foregående kapitler slås det her fast, at det er 'gennem deltakernes læringsaktivitet at resultaternes skapes'. Denne pointe er central, men ikke desto mindre vidner en del lagspilundervisning om, at netop dette er vanskeligt at leve op til i praksis. Ronglan fremhæver med rette at lagspills praksis skal have et højt aktivitetsniveau, indeholde varierede og funktionelle aktiviteter og tilpassede spilsituationer og han yder mange bidrag til læserens refleksioner over, hvordan dette kan udformes i praksis.

” I dele af lagspilsmiljøet – i hvert fald i Danmark – vil dette være nytænkning på et højt plan og alene det at tænke tanken og delagtiggøre andre i den er godt gået.

Det samme gør sig gældende i afsnittet om vejledning, hvor Ronglan bla. gennemgår instruktion og coaching. Hvor andre forfattere forfalder til at præsentere øvelser og aktiviteter, som læseren kan kopiere eller overtage, forbliver Ronglan på det refleksive plan. Han understreger det komplekse og udfordrer læseren på dennes værdier og handlinger. Læseren bliver mindet om det vigtige i at besidde og udvikle kommunikative kompetencer samt i at udnytte disse til at skabe produktive læringssituationer. Et par eksempler illustrerer dette: Ronglan beskriver at spillerne i grupper selvstændigt kan løse bestemte arbejdsopgaver eller spiludfordringer og peger ligeledes på, at 'spiller til spiller vejledning' kan frembringe nye handlinger i samarbejdet mellem spillere på et hold. I dele af lagspilsmiljøet – i hvert fald i Danmark – vil dette være nytænkning på et højt plan og alene det at tænke tanken og delagtiggøre andre i den er godt gået. Ronglans evne til at fastholde læseren på det refleksive plan er måske bogens største styrke, idet det giver det bedste grundlag for at læseren kan udvikle sin egen praksis og dermed til stadighed bidrage til sin egen læring.

I bogens afsluttende kapitel forfølger Ronglan dette ved for alvor at bringe trænerrollen på banen og her bla. påpege at træneren kan lede gennem orkestrering i stedet for gennem dirigering. Hermed fuldfører Ronglan på fornem vis den i bogen gennemførte argumentation for at lagspill, læring og ledelse må forstås i sin komplekse helhed: Lagspill handler om helheden i spillet på banen og den sociale kontekst. Læringen fordrer at helheden i mønstrene ikke brydes, men tværtimod fastholdes i sin kompleksitet. Undervisningen indebærer deltagelse i praksisfællesskabet med en høj grad af kommunikativ kompetence. Ledelse indebærer at være kulturbygger med fokus på kommunikation og helhed.

Ronglan understreger hermed en afgørende vigtig pointe: Lagspill kan ikke reduceres til opstilling af enkle, lineære årsags-forklarings-sammenhænge i forhold til problemer, adfærd, læring og ledelse.

Ronglan er sociolog og ikke en praktiker som lagspillsunderviser eller træner. Dette forhold er en styrke ved bogen, idet vægten lægges på begreber og teorier med betydning for lagspill og lagspilllæring. Med bogens hensigt om at udvikle ballspillenes didaktik er dette fokus absolut nødvendigt og tillige en tiltrængt fornyelse og berigelse af boldspillitteraturen, som bugner af disciplin beskrivelser, spil og aktiviteter. I *Lagspill, læring og ledelse* tages udgangspunktet i lagspillene, mens teorien bruges til at udvide forståelsen af disse og læringen af dem. Teori og begreber anvendes til at pirre læserens nysgerrighed og til at reflektere over både spillenes egenart, læringen og undervisningen/træningen. Det er langt fra almindeligt i de fleste andre bøger på området!

Lagspill, læring og ledelse er en teoretisk bog om et praksis felt, hvilket måske i sig selv er modstridende, men Lars Tore Ronglan understreger både i indledningen og igennem bogen, at ordene kun har sin berettigelse, hvis de kan tilføre praksisfeltet noget og berige læseren med forståelser af, hvad der foregår. Det gør bogen i udstrakt grad. Og bogen magter tillige både at tilføre forståelse til praksisfelterne i så forskellige kontekster som undervisningssektoren, den frivillige sektor og elitelagspillmiljøerne.

Det er en flot scoring af lagspilleren Lars Tore Ronglan.

© **Anders Halling 2009.**

 Köp boken från [Adlibris.se](https://www.adlibris.se)

 Kjøp boken fra [Capris.no](https://www.capris.no)

 Køb bogen fra [Adlibris.dk](https://www.adlibris.dk)

 Buy this book from [Amazon.co.uk](https://www.amazon.co.uk)

 Buy this book from [Amazon.com](https://www.amazon.com)